

MONITORING STEENUIL

2013 was het elfde jaar dat we ons bezig hielden met het monitoren van de steenuil. Al vanaf 2003 houden we door middel van inventarisatie en nestkastcontroles het aantal broedparen en het broedsucces van de steenuil bij.

Inleiding:

Het monitoringsgebied is onderverdeeld in 8 aaneengesloten onderzoeksgebieden met een totale oppervlakte van ongeveer 144 km². Het werkterrein dat door onze ringers wordt bestreken is echter nog een behoorlijk stuk groter. Grofweg geschat zijn we voor de steenuil actief in een gebied van circa 170 km². Met het inventarisatiewerk houden zich momenteel 8 leden van onze Vereniging bezig; Jan Nijmeijer, Johan Groote Punt, Vincent de Lenne, Christian Mensink, Gerard Spit, Jan Peddemors, Johan Drop, Leonard Rouhof en Wim Wijering. De informatie van de nestkastcontroles werd ook dit jaar weer aangedragen door het vaste ring- en nestkastenteam: Peter Bleijenberg, Harrie Linckens en Johan Drop.

Het inventarisatiewerk vindt plaats met behulp van geluidsapparatuur. In het voorjaar (maart / april) wordt hiervoor het onderzoekgebied meerdere malen in de nachtelijke uren bezocht waarbij het aantal roepende mannetjes op kaart wordt ingetekend.

De inventarisatiegegevens van 2013

Het afgelopen seizoen deed de steenuilwerkgroep voor het 11^e achtereenvolgende jaar mee aan het Steenuil Monitoring Project. Als steeds stellen wij de resultaatgegevens ook provinciaal en landelijk (SOVON) beschikbaar. Op deze wijze dragen wij ons steentje bij aan het volgen van provinciale en landelijke trends. Een goed inzicht over voor- dan wel achteruitgang, broedverloop, voedselaanbod etc. draagt immers bij tot het in stand houden van voldoende, maar vooral geschikte broedlocaties en territoria van de steenuil.

Broedterritoria

In onderstaand schema de territoriagegevens van de afgelopen 10 jaar:

Jaargang	Broedparen	Jaargang	Broedparen
2013	99 (106)	2008	104
2012	97 (103)	2007	100
2011	104 (111)	2006	95
2010	101	2005	93
2009	100	2004	90

*Tussen haakjes betreft de aantallen, aangevuld met de gegevens uit een deel van Albergen.

Zoals aan de territoria-aantallen te zien, zijn de broedpaar aantallen de laatste jaren behoorlijk stabiel. Het fluctueert rond de 100 territoria. Dit jaar zijn een paar territoria meer vastgesteld dan vorig jaar.

Hieruit blijkt wel dat de steenuil een breed voedselspectrum heeft waardoor de lange en koude winter van het afgelopen jaar niet van invloed is geweest op het aantal broedparen.

Door een zeer gevarieerde voedselkeuze bestaande uit muizen, vogels, insecten en reptielen overleven veel steenuilen ook strenge winters.

Deelgebiedresultaten in tabelvorm:

Onderstaande tabel geeft een overzichtsbild van de telgebieden in 2013, het gebied, de grootte en de inventariseerders van ons onderzoeksgebied.

Gebied	Territoria.	Oppervlakte	Plaats	Inventariseerder
1	20	23,5 km ²	Weerselo, Agelo, Reutum Albergen	Wim Wijering
2	20	26 km ²	Rossum, Agelo	Jan Nijmeijer
3	8	23 km ²	Volthe, Beuningen, Lemselo	Johan Groote Punt
4	11	9 km ²	Gammelke, Lemselo en Dolland	Friso Koop
5	16	16,5 km ²	Weerselo, Saasveld, Hertme,	Vincent de Lenne
6	15	19 km ²	Saasveld, Borne, Deurningen	Gerard Spit
7	9	13,5 km ²	Fleringen	Jan Peddemors
8	7	13,5 km ²	Albergen deels	Johan Drop
Totaal	106	144 km²		

Nestkast- en ringresultaten binnen ons eigen telgebied:

Van 25 bezette nestkasten binnen ons eigen telgebied werden door de ringers gegevens genoteerd over het broedverloop. Dit was het geval in Albergen (6 x), Gammelke (3x), Weerselo (3x), Saasveld (3 x), Reutum (3 x), Agelo (3 x), Fleringen (2 x) en Rossum (2 x). Uiteindelijk bleken 19 nestkasten succesvol en konden er 61 jonge steenuilen worden geringd. Van 14 locaties is het aantal uitgevlogen jongen bekend. Wel gecontroleerde, maar niet benutte steenuilken zijn in onderstaand overzicht niet meegenomen.

Gebied	legsels	Succesvol	Jongen	Jongen geringd	uitgevlogen
Albergen	6	4	13	13	13
Saasveld	3	2	7	7	5
Reutum	3	3	8	8	8
Fleringen	2	1	4	4	4
Weerselo	3	1	4	4	4
Gammelke	3	3	9	9	9
Agelo	3	3	10	10	10
Rossum	2	2	6	6	6
Totaal	25	19	61	61	59

Nestkast- en ringresultaten buiten ons eigen telgebied:

Buiten het monitoringsgebied hangen tevens tientallen kasten. Voor zover mogelijk worden deze tijdens het broedseizoen ook door onze ringers gecontroleerd. Van 14 nestkasten buiten ons gebied werden door de ringers gegevens genoteerd over het broedverloop. Uiteindelijk bleken 13 nestkasten succesvol en konden er nog eens 32 jonge steenuilen worden geringd. Daarnaast werden 2 oudervogels geringd, wat het aantal geringde steenuilen buiten ons werkgebied bracht op 34. Ook nu weer zijn wel gecontroleerde, maar niet benutte steenuilkasten, in onderstaand overzicht niet meegenomen.

Gebied	legsels	Succesvol	Jongen	Jongen geringd	uitgevlogen
Azelo	1	1	1	1	1
Almelo	5	5	13	9	11
Tubbergen	2	2	7	5	7
Hertme	1	1	4	4	4
Mander	1	0	0	0	0
Zenderen	1	1	3	3	3
Borne	1	1	4	4	4
Harbrinkhoek	1	1	3	3	3
Geesteren	1	1	3	3	3
Totaal	14	13	38	32	36

Tot slot:

Ons werkgebied kan nog steeds een steenuilbolwerk worden genoemd. Hopelijk lukt het ons om dat tot in lengte van jaren zo te houden. Het is verder hartverwarmend om te zien hoe welkom de steenuil overal is op het platteland. Toch zullen we ons in de nabije toekomst meer en meer moeten richten op het biotoop van de steenuil. Niet zelden moeten we met lede ogen aanzien dat tal van rommelhoekjes en oude schuurtjes – het biotoop van de steenuil - voorgoed verdwijnen. Er zal voldoende voedsel en nestgelegenheid voor de steenuil moeten overblijven. Verruwing op geschikte plekken en het plaatsen van takkenbossen zijn goede alternatieven.

Elk jaar komen vele steenuiltjes, vooral jonge vogels, vroegtijdig aan hun einde door verdrinking in watertonnen voor paarden en vee.

Ook verdrinkingen in vee drinkbakken zijn een veel voorkomende doodsoorzaak van jonge en volwassen steenuilen. Te water geraakte steenuilen doen allemaal één ding: ze spartelen direct naar de rand van de drinkbak. Ze proberen vervolgens langs de gladde wand omhoog te klauteren. Dat lukt niet, maar kost wel veel energie en na een tijdje geven ze het op. Een plankje in de drinkbak is helaas niet de oplossing zo bleek ook het afgelopen seizoen. Ondanks deze maatregel verdrong een vrouwtje steenuil jammerlijk in een drinkbak. (foto links)

Wat helpt is een 'klimwand' rondom. Als steenuiltjes hier tegenaan komen, vertonen ze een instinctieve reactie: ze klauteren direct naar boven en staan in een oogwenk op de rand, nauwelijks nat. Een binnenbak dus, net een ouderwetse wasmand, die precies in de buitenbak (de veel gebruikte standaard speciekuip) past. (foto rechts)

STONE heeft op basis van dit principe een steenuil-veilige drinkbak ontwikkeld. Een praktijkproef liet in 2012 zien dat paarden en schapen er zonder problemen uit drinken. Meer info hierover bij onze steenuilcoördinator.

Reacties en info: secretariaat@nvwgdegrutto.nl